

ZPRÁVY Z KNIHOVNY NÁRODNÍHO MUZEA

NOVÉ SBÍRKOVÉ AKVIZICE V KNIHOVNĚ NÁRODNÍHO MUZEA V ROCE 2023

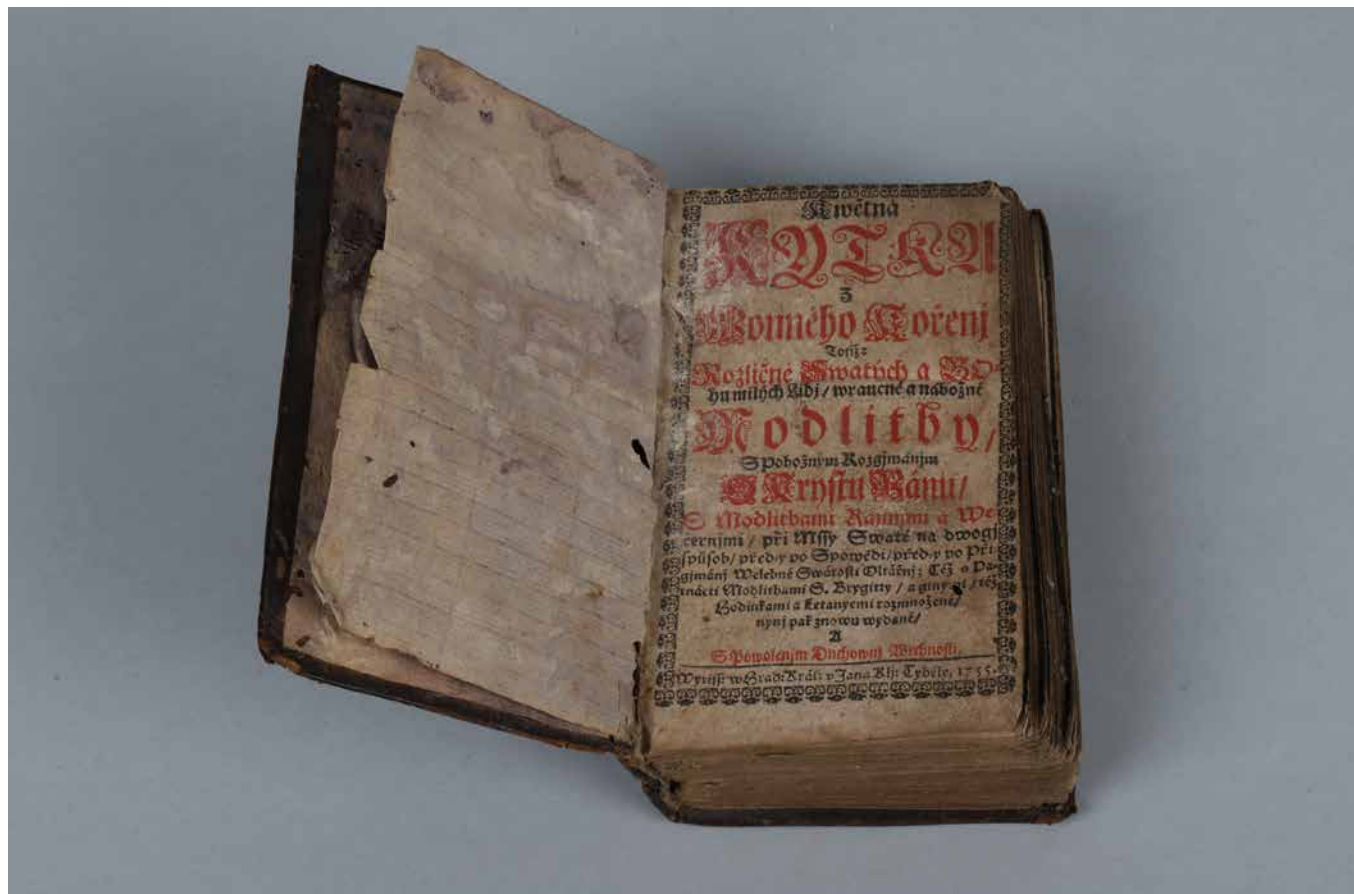
Pavel Muchka – Richard Šípek (Praha)

Rok 2023 byl mimořádně štědrý na nákupy sbírek, které směřovaly především do fondů oddělení knižní kultury, významně však byla doplněna i osobní knihovna dramatika a básníka Jaroslava Kvapila uložená v oddělení základní knihovny. Poradní sbor pro sbírkotvornou činnost Národního muzea, sekce Knihovna Národního muzea, na svém zasedání dne 17. 4. projednal celkem sedm nákupů a tři dary. Per rollam byly v druhé polovině roku ještě do oddělení knižní kultury získány čtyři velmi cenné přírůstky.

Knihovně Národního muzea se úspěšně podařilo zakoupit tři vzácné staré tisky prostřednictvím online aukčního portá-

lu Aukro pro fond oddělení rukopisů a starých tisků. Prvním z nich je modlitební kniha *Květná kytka z vonného koření*, vytištěná roku 1755 v Hradci Králové Janem Klimentem Tybélým. Jde o jediný dochovaný, a tedy unikátní exemplář této edice, kterou retrospektivní bibliografie jazykově českých starých tisků *Knihopis* neeviduje. Titul *Květná kytka* přitom vyšel celkem jedenáctkrát v období mezi lety 1710 a 1762.

Získaný konvolut dvou starých tisků obsahuje na prvním místě titul *Bohobojný pastucha, to jest, Předivné duchovní rozmlouvání*, jenž byl vytištěn na Starém Městě pražském roku 1663 Urbanem Goliášem. Podle *Knihopisu* se tento bo-

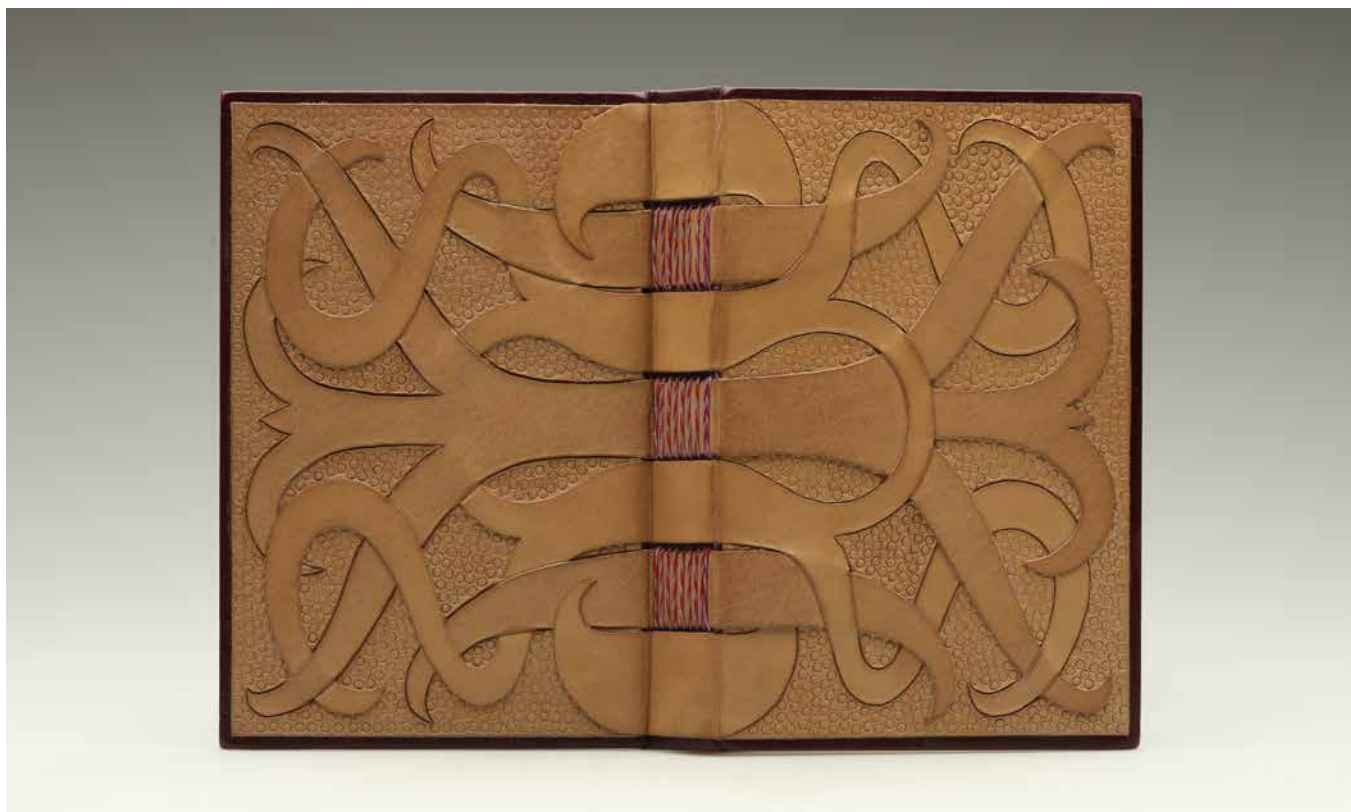
Obr. 1. *Květná kytka z vonného koření* (Hradec Králové 1755).

Obr. 2. Bohabojný pastucha, to jest, Předivné duchovní rozmlouvání (Praha 1663).

Obr. 3. Ctihodného pátera Ludvíka de Ponte z Tovaryšstva Pána Ježíše Rozjímání (Litomyšl 1669).

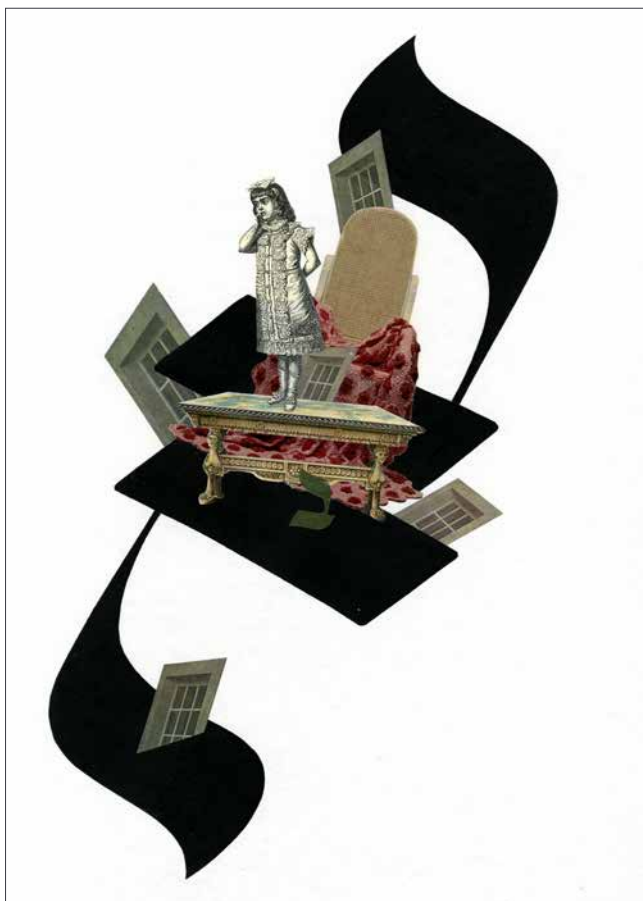
Obr. 4. Umělecká knižní vazba Elišky Čabalové z roku 1996. Celokožená vazba dekorovaná řezbou a puncováním (Charles Baudelaire, *Les Fleurs du mal /Květy zla/*, Paříž 1932).

Obr. 5. Umělecká knižní vazba Elišky Čabalové z roku 2013. Celopapírová vazba zdobená plastikou, strukturálním tiskem, aplikací plátkového zlata a ražbou folií. Pouzdro je sestavené z gravírovaného plexiskla (Ivan Bunin: *Lehký dech, Temné aleje, V Paříži*, Úvaly u Prahy 2013).

hemikální starý tisk zachoval pouze ve čtyřech exemplářích, z nichž jeden je v soukromé církevní knihovně. Národní muzeum dosud tento titul nevlastnilo. K němu je přivázána modlitební kniha *Ctihodného pátera Ludvika de Ponte z Tovaryšstva Pána Ježíše Rozjímání neb Mysli-modliteb o nejprvotnějších tágemstvích víry naší...* v litomyšlské edici Jana Arnolta z Dobroslavína z roku 1669, kterou má muzejní knihovna pouze v jediném neúplném exempláři.

Početná sbírka moderních a současných uměleckých knižních vazeb, uchovávaná v knižním fondu Bibliofilie, byla kvalitativně obohacena o čtyři díla přední české knihařky Elišky Čabalové, která žije a pracuje v Ostravě. Jako dlouholetá pedagožka dnešního Ateliéru knižního designu a animace Fakulty výtvarných umění Ostravské univerzity ovlivnila řadu dnes renomovaných umělců v oblasti grafického a knižního designu. Její umělecké knižní vazby zakoupené v roce 2023 Knihovnou Národního muzea jsou ke knihám: Charles Baudelaire: *Les Fleurs du mal, éditions du sieux*, Paris 1932 (celokožená vazba, otevřené šití, řezba do kůže, puncování, proplétání dekoru, zlatá ořízka, košílka – kaligrafie, sestavované pouzdro, povrch – opakování motivu v kresbě); Jennifer Bertoni: *Manifést životních pocitů a tvůrčích hledání Davida Dé*, Nakladatelství Ve stráni, Úvaly u Prahy 1999 (polokožená francouzská vazba, povrch dřevěná lakovaná třeshňová dýha, písmo na hřbetě tvarovaná plastika, sestavované krabicové pouzdro); Ivan Bunin: *Lehký dech, Temné aleje, V Paříži*, Nakladatelství Ve stráni, Úvaly u Prahy 2013 (celopergamenová vazba – Bradel, plastika, strukturální tisk, aplikace plátkového zlata, ražba folií, sestavované pouzdro z gravírovaného plexiskla); Ambrose Bierce: *Případ na mostě přes Soví řeku*, překlad Jan Zábřana, ilustrace Pavel Piekár, Nakladatelství Ve stráni

Obr. 6. Koláž Pavla Holeky s názvem *Bet / V uzamčeném domě* z roku 2004. Ilustrace pro knihu *Hebrejská abeceda: mezi dvěma světy* (Arbor vitae, 2009).

Obr. 7. Autorský objekt Martina Patříčného s názvem *Kniha dětství: Na kuří nožce*, dřevo (borovice, platan, akát), 2008.

ni, Úvaly u Prahy 2013 (napůl kožená a pergamenová vazba dle Bradela šitá na viditelné řemínky s reliéfní plastikou v oázní kozině na přední desce, stříbřené /perleťové/ linky, kožený štítek, sestavované krabicové pouzdro).

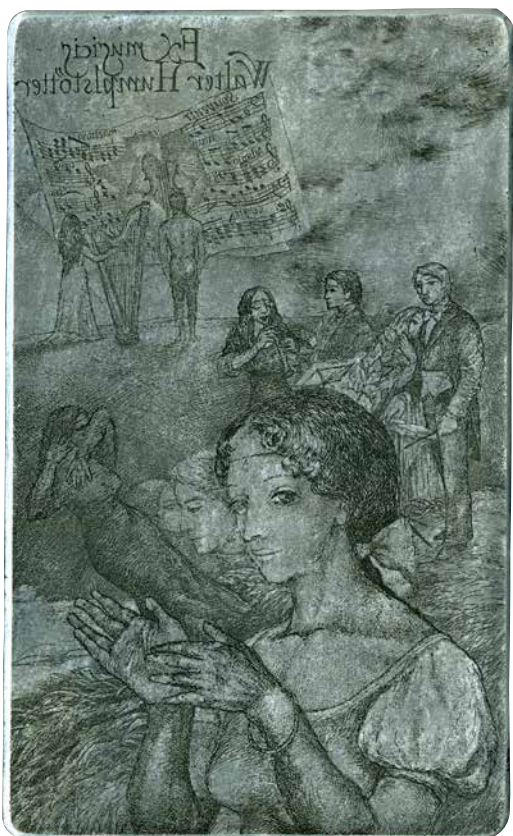
Fond Ilustrace byl doplněn kolážemi Pavla Holeky, který prošel školením u Jiřího Koláře a našel si svébytný umělecký projev. Konkrétně od něho bylo zakoupeno 22 meditativních koláží ke knize *Hebrejská abeceda: mezi dvěma světy* (Arbor vitae, Řevnice 2009), jež získala v soutěži Nejkrásnější české knihy za rok 2009 hlavní cenu. Dále Knihovna Národního muzea od autora obdržela abstraktní koláže k básnické sbírce *Vábení slov* (Arbor vitae, Řevnice 2012), které rovněž vyvolávají hluboký vnitřní prožitek.

O dílo dalšího v současnosti velmi aktivního umělce byl doplněn fond Hmotných památek, a to o soubor originálních dřevěných knižních objektů Martina Patříčného, v jehož ateliéru v Debrně u Kralup nad Vltavou vznikají ze dřeva skládané obrazy a objekty, prezentované na četných výstavách a v publikacích, na kterých se autor i textově podílí. Pro muzejní knihovnu bylo vybráno 5 objektů z let 2008 až 2018: *Kniha dětství: Na kuří nožce*, 1. verze, 2008 (podstavec – borovice, kniha – platan, hřbet – akát); *Kniha – činka: Pro intelektuály – Mens sana in corpore sano*, 1. verze, 2008 (knihy – jasan, madlo – tis); *Kniha – mísa: Vezměte a jezte z toho všichni*, 2009 (mísa – jírovec, hřbet – borovice); *Kniha o krasobruslení*, 2010 (vnitřek – topol, ostatní části – jilm, s užitím částí dámské brusle); *Kniha v pouzdru*, 2018 (kniha – topol, pouzdro – jalovec).

Převzetím významné části umělecké pozůstalosti tragicky zemřelé talentované grafičky Ivany Kantůrkové (1960–1984) se důstojně obohatily fondy oddělení knižní kultury. Především byl získán soubor štočků (150ks) k exlibris, novoročenkám a volné grafice z let 1977 až 1983 a dále také

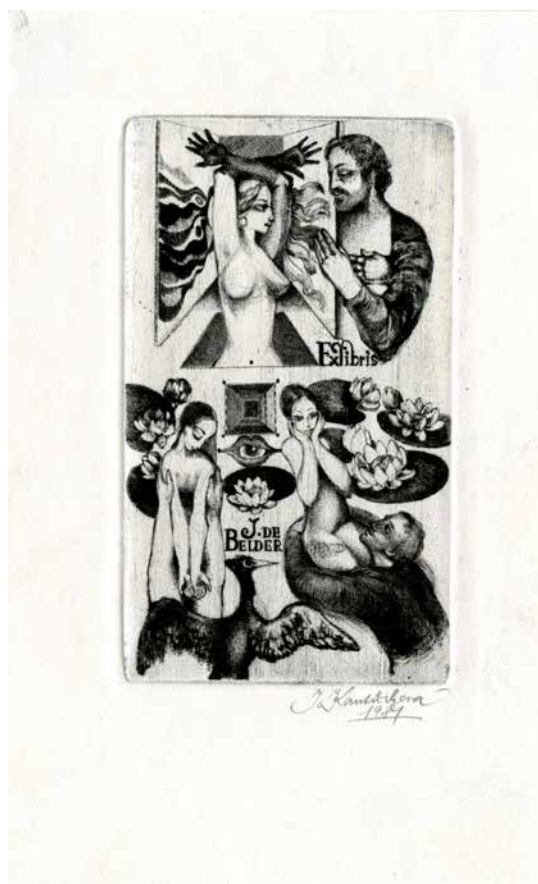
Obr. 8. Autorský štoček Ivany Kantůrkové pro exlibris Věry Roudné, lept + suchá jehla, 1983.

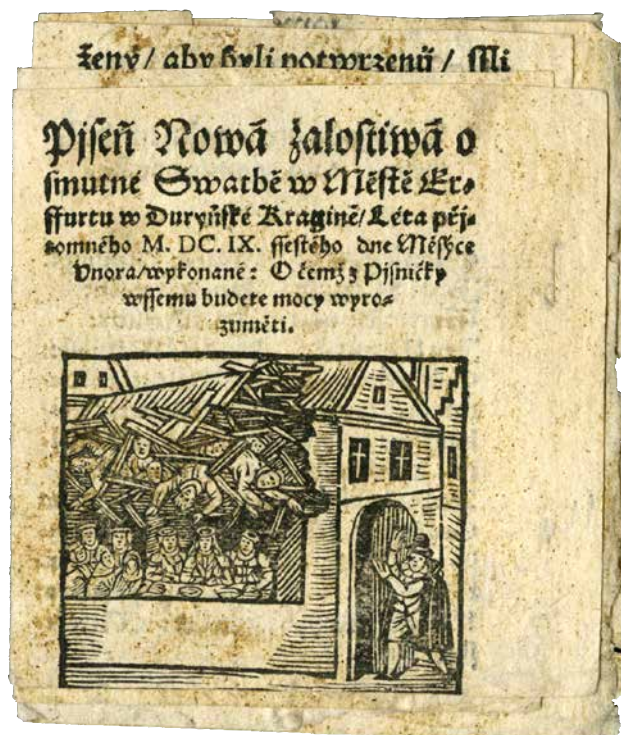
Obr. 9. Autorský štoček Ivany Kantůrkové pro exlibris (ex musicis) Waltera Humplstöttera, lept + suchá jehla, 1983.

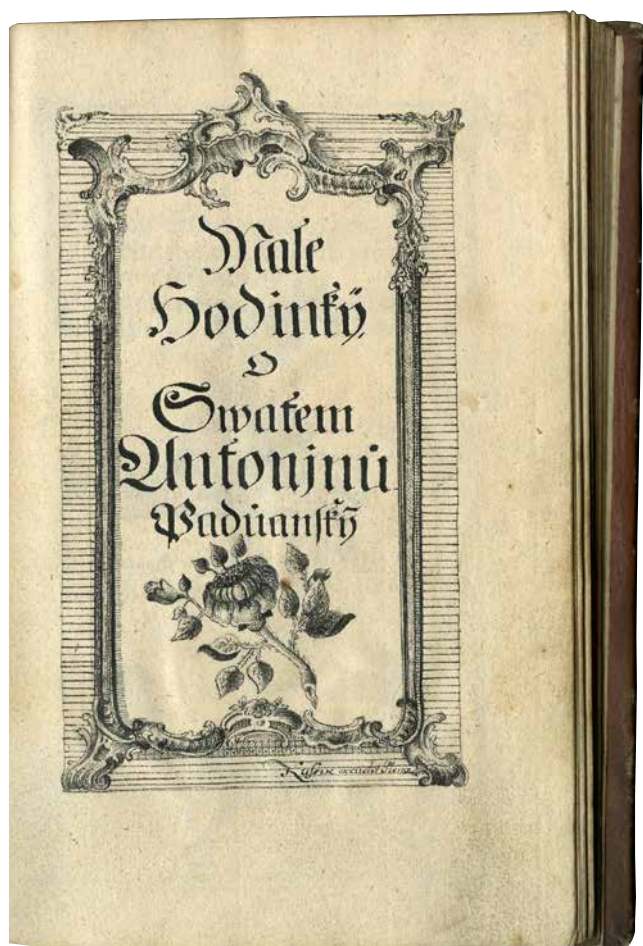
Obr. 11. Exlibris Ivany Kantůrkové pro Adolfa Bočka. *Indický motiv*, lept + suchá jehla, 1983.

Obr. 10. Exlibris Ivany Kantůrkové pro J. de Beldera s citátem „Quand on ouvre la porte de l'amour, on ouvre celle de la cave“ / *Otevřeme-li dveře lásky, otevřeme dveře sklepení*, suchá jehla, 1981.

Obr. 12. *Píseň nová žalostivá o smutné svatbě v městě Erfurtu v durynské krajíně. Léta přítomného MDCIX, šestého dne měsíce února vykonané: o čemž z písničky všemu budete moci vyrozuměti*, 1609. Při zřícení domu v durynském Erfurtu zahynula nevěsta a devatenáct svatebních hostů.

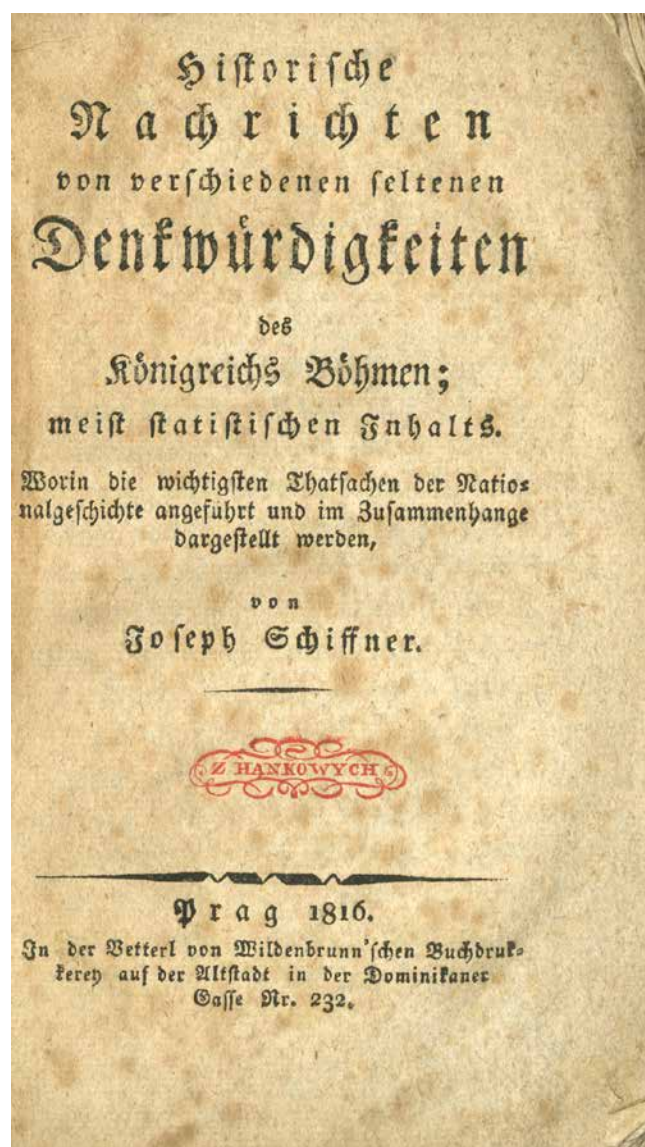

Obr. 13. Malé hodinky o svatém Antonínu Paduánském. Rukopisná modlitební knížka z doby kolem roku 1774.

soubory jejich nátisků (50 ks). Ty pak dále doplňují menší konvoluty fotografií, zachycující Ivanu Kantůrkovou a jejího oblíbeného učitele z „Hollarky“ Jaroslava Hořánka, nepoužitých ilustrací z 80. let 20. století (například ke knihám: Jiří Kamen, *Toulavý kůň: román o Emilu Arturu Longenovi*; František Frýda, *Hořký úděl*, Západočeské nakladatelství, Plzeň 1980) a osobních předmětů, které následně věnovala její sestra Blanka Prokúpková.

Všechny další nákupy a dary realizované v roce 2023 pocházejí od pražského antikváře Jana Placáka, jehož antikvariát Ztichlá klika je skutečně významným podnikem, v němž se scházejí osobnosti kulturního života a pořádají se pravidelně výstavy.

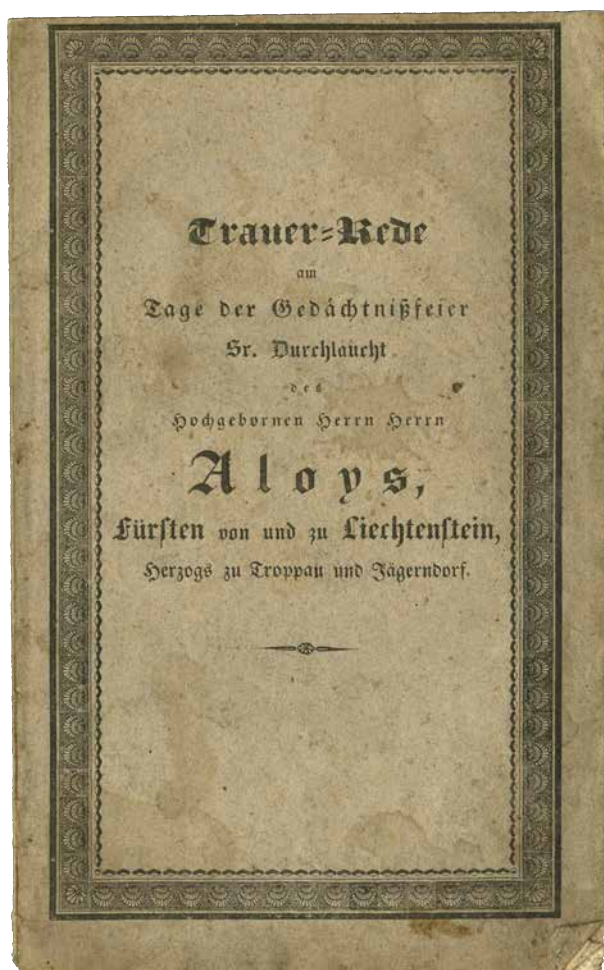
Z Placákovy nabídky je nejstarším získaným předmětem kramářský tisk z roku 1609, který vyšel u Kašpara Kargesia v Praze – *Píseň nová žalostivá o smutné svatbě v městě Erfurtu v durynské krajině. Léta přítomného MDCIX, šestého dne měsíce února vykonané: o čemž z písničky všemu budete moci vyrozuměti*. Je navíc skutečným unikátem, který ani *Knihopis* neuvádí. Unikátem jsou také rukopisné modlitební knihy z 18. století z pozůstalosti sběratele Rudolfa Hlavy (1911–1988). První je od Jana Zikušky z roku 1797 o 128 stranách pod názvem *Radost Srdce pobožného, to gest: Modlitby Ranni a večerní, na geden tegden...* Je českým překladem díla vydaného v Debrecíně roku 1758, který se ale tištěné verze nedočkal. Vznikal v obci Krouna u Hlinska se silnou evangelickou tradicí. *Malé hodinky o svatém Anto-*

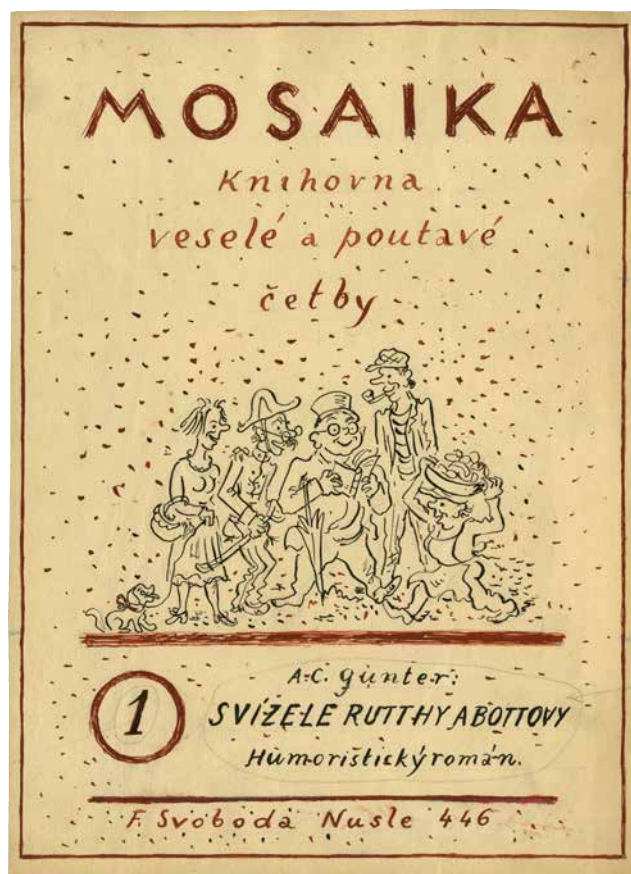
Obr. 14. Joseph Schiffner, *Historische Nachrichten von verschiedenen seltenen Denkwürdigkeiten des Königreichs Böhmen*, 1816. Kniha byla původně v majetku Václava Hanky (1791–1861).

nínu Paduánském z doby kolem roku 1774 je druhou rukopisnou modlitební knihou s 93 stranami, obsahující světcovu malovanou podobiznu a další obrázky kreslené černou tuší. Má dobovou vazbu s tlačným a zlaceným barokním rámem z ornamentů.

Celkem 5 tisků z 19. století doplnilo cenný knižní fond Obrození. Provenienčně nejzajímavější je 124stránkové dílo Josepha Schiffnera: *Historische Nachrichten von verschiedenen seltenen Denkwürdigkeiten des Königreichs Böhmen* z roku 1816, které měl v majetku první muzejní bibliotékař Václav Hanka (1791–1861). Získány byly dále drobnější tisky: *Max Büdinger's Oesterreichische Geschichte bezüglich Böhmens* od Antonína Zefyrina Malocha (Antonín Renn, Praha 1859); *Trauer-Rede am Tage der Gedächtnissfeier Seiner Durchlaucht des Hochgebornen Herrn Herrn Aloys, Fürsten von und zu Liechtenstein, Herzogs von Troppau und Jägerndorf* od Josefa Mattela (Mladá Boleslav 1835); *Rede über die nothwendige Verstandes- und Herzensbildung zum Besten des Vaterlandes* Josefa Václava Benátského (Praha 1823) a *Biographisches Denkmal. Anton Gau, Weltpriester*

Obr. 15. Josef Mattel, *Trauer-Rede am Tage der Gedächtnisfeier Seiner Durchlaucht des Hochgebornen Herrn Herrn Aloys, Fürsten von und zu Liechtenstein, Herzogs von Troppau und Jägerndorf*, 1835.

Obr. 16. Originální předloha Vratislava Hugo Brunnera pro obálku ke knize Archibalda Cleveringa Guntera *Svížele Ruthy Abbotové* (F. Svoboda, 1924), kresba tuší.

Obr. 17. Modlitba k nejsvětější Panně Marii, 1. polovina 19. století. Je zde vyobrazeno poutní místo Kocléřov u Dvora Králové nad Labem.

Obr. 18. Modlitba k sv. Barboře (v němčině), 1. polovina 19. století. Dodatečně kolorovaný obrázek.

und Katechet am k. k. Gymnasium zu Leitmeritz od Ignáce Jaksche (Praha 1838).

Z 20. století pochází soubor sedmi knižních a časopiseckých ilustrací, v němž je možné najít originální práce Vratislava Hugo Brunnera (k obálce knihy *Svízele Ruthy Abbottové* z roku 1924), Oldřicha Cihelky (ilustrace ke knize *Moje barva červená a bílá: Povídka o Karlu Havlíčku Borovském* z roku 1932) a časopisecké ilustrace Karla Müllera, Zdenky Landové-Maškové a Vlastimila Rady. Tato kolekce vhodně dokumentuje pracovní postupy při přípravě předloh pro tisk obrazového doprovodu knih a časopisů ve 20. a 30. letech 20. století.

Významně se doplnila osobní knihovna básníka a dramatika Jaroslava Kvapila (1868–1950) uložená v oddělení základní knihovny, a to o 96 tisků z první poloviny 20. století, obsahující vedle četných Kvapilových děl tituly převážně beletristického žánru.

Kvantitativně největším darem od Jana Placáka je 204 drobných českých a německých modlitebních a kramářských tisků z 19. a 20. století z pozůstalosti sběratele Rudolfa Hlavy, které doplňuje šest drobných modlitebních a kramářských tisků z pozůstalosti výtvarníka Jiřího Šalamouna (1935–2022) a soubor pěti dopisů knihovníka a bibliofila

Obr. 19. Píseň k Panně Marii Bolestné, 1860. Původním vlastníkem tisku byl výtvarník Jiří Šalamoun (1935–2022).

Bohumíra Lifky Rudolfa Hlavovi z let 1969 až 1982, dkládající jejich dlouholeté přátelství a vzájemnou úctu. Dále byly do fondu Varia zařazeny tři předměty: barevné obrázky sloužící jako předlohy, snad pro okenní vitráže kostela Narození Panny Marie ve Velharticích a svatební oznámení Františka Josefa Maxmiliana knížete z Lobkovicz a Karoliny Terezie kněžny ze Schwarzenbergu z roku 1792.

Pavel Muchka

Knihovna Národního muzea
oddělení knižní kultury
Vinohradská 1
110 00 Praha 1

Richard Šípek

Knihovna Národního muzea
oddělení rukopisů a starých tisků
Václavské náměstí 68
110 00 Praha 1